

PREDGOVOR

Časopis *Historijski pogledi*, čiji je izdavač Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla je pokrenut s ciljem pružanja dodatnog poticaja razvoju historijske nauke u Bosni i Hercegovini. Pokrenut je s ciljem proučavanja i istraživanja pitanja koja su vezana za modernu i savremenu historiju, kao i stvaranju novog prostora za objavljivanje rezultata istraživanja iz oblasti historiografije, kako afirmiranim historičarima tako i mladim istraživačima, polaznicima postdiplomskih i doktorskih studija, profesorima historije, ali i drugim stručnjacima srodnih nauka koji mogu ponuditi radove u skladu sa naučnim i stručnim standardima časopisa. *Historijski pogledi* predstavljaju izdavačev prvenac, a pokrenut temeljem svijesti da historijskoj nauci treba osigurati povoljniji status u naučnom životu Bosne i Hercegovine te u bosanskohercegovačkom društvu uopće, uključujući potrebu afirmacije historijskih uvida kao važne pretpostavke humanizacije društvenih odnosa u Bosni i Hercegovini i na prostoru bivše jugoslavenske države. Bosanskohercegovačka historija, bez obzira na kontinuiran razvoj historijske nauke u Bosni i Hercegovini, još uvijek nudi značajan broj nedovoljno ili nikako obrađenih tema i pitanja iz oblasti moderne i savremene historije, osobito iz perioda agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu (1992-1995) koju bi trebalo obuhvatiti kvalitetnom naučnom obradom i prezentacijom rezultata istraživanja. Mnoga pitanja traže nove poglede i analize. Istovremeno, nameće se potreba sabiranja i objavljivanja historijskih izvora, kako zbog njihove veće dostupnosti historičarima i drugim stručnjacima, tako i zbog poticaja većoj zaštiti i očuvanju disperzirane historijske dokumentacije različite provenijencije. Sa druge strane, raspadom bivše zajedničke države, smanjeni su, u izvjesnoj mjeri, uvidi u šire tokove historijskih događanja, naročito kada je u pitanju period moderne i savremene historije, a izvjesni historijski fenomeni postali su predmet sužene percepcije uslovljene realnošću nacionalnih, istraživačkih i psiholoških barijera. Namjera je pokretača časopisa da otvore svoje stranice svim kompetentnim istraživačima čije teme, analize i sagledavanja mogu biti relevantne za sticanje širokog spektra historijskih uvida o partikularnim i zajedničkim aspektima prošlosti

Historiografiju legitimiraju pouzdane i provjerljive obavijesti o minulim procesima, događajima i ličnostima, kazivanje o prošlosti jezikom činjenica, brojki i relevantnih uvida. No, historijskog znanja nema bez autorovog historijskog pogleda, bez svjesnog zahvata u predmetnu materiju i odnosa prema tragovima prošlosti. Za kredibilitet historijske nauke je važno da taj historijski pogled određuje odgovornost prema ostavštini koja omogućuje znanje o minulom vremenu.

Glavni kriterij za objavljivanje radova u *Historijskim pogledima* jeste njihova naučna i stručna utemeljenost i kvalitet. Redakcija će rado objavljivati članke iz različitih historijskih područja, od političke, kulturne, privredne, vojne do intelektualne historije, od lokalnih tema do pitanja nacionalnog, regionalnog i šireg značaja. Struktura časopisa obuhvata **članke, prikaze, izvještaje i aktivnosti Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla.**

U prvom broju časopisa *Historijski pogledi*, s obzirom na karakter i raznolikost radova te porijeklo njihovih autora, potvrđuje opravdanost pokretanja časopisa i njegovu relevantnost u naučnom i društveno-intelektualnom prostoru Bosne i Hercegovine i regiona. U prvom broju časopisa donosimo jedan broj članaka sa Naučne konferencije *Znamenite ličnosti u historiji Bosne i Hercegovine*, koja je održana na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli 16. i 17. novembra 2017. godine. Riječ je o jednoj neobičnoj temi naučne konferencije odnosno neobičnoj temi za bosanskohercegovačku historiografiju, temi koja je posvećena ulozi i značaju historijskih ličnosti u prošlosti Bosne i Hercegovine. Svjedoci smo da historijske ličnosti nose i procese i događaje i pojave, a da se kroz historijska istraživanja istim nije posvetila adekvatna pažnja. S toga su se organizatori naučne konferencije i opredijelili za ovu temu, jer bez izučavanja historije ličnosti nema potpune historijske priče. Neki od tih radova su: *Mehmed-paša Sokolović i pravoslavni ogranak njegove porodice u Pečkoj patrijaršiji, Jusuf Mehonjić u pjevanju sandžačkih Bošnjaka*, zatim *Alija Avdović - borac za slobodu i ravnopravnost* i *Politička stradanja profesora Saliha Bureka 70-tih godina 20. stoljeća*. Obavljena su i dva rada sa Međunarodne naučne konferencije pod nazivom *Društvene i humanističke nauke na raskršću*, koja je održana 27-28. aprila 2018. godina na Filozofskom fakultetu u Tuzli. Konferencija je imala za cilj da okupi akademsku, umjetničku i aktivističku zajednicu u zajedničkom promišljanju intervencija u humanističkim i društvenim naukama za proizvodnju relevantnog znanja, javnog dobra i emancipacijske društvene transformacije. Takvi radovi su: *Od Učiteljske škole do Filozofskog fakulteta u Tuzli: Prilog proučavanju transformacije visokoškolskog obrazovanja* i *Stradanje Bošnjaka u proteklom ratu na području Sućeske u općini Srebrenica*. Pored ovih radova u prvom broju časopisa *Historijski pogledi* donose se i radovi koji se odnose na period moderne i savremene historije, u kojima se obrađuje političke, privredne, prosvjetne, kulturne i vojne prilike, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u regionu. Takvi radovi su: *Durumlje iz Sandžaka na Galiciji (1916-1917)*, *Prilike u školstvu Bosne i Hercegovine u vrijeme privremenog državnog uređenja u Kraljevini SHS, Školske prilike u Lukavcu 1945-1953. godine*, *Disolucija SFRJ i obnova nezavisnosti Bosne i Hercegovine* i dr.

U poglavlju **Prikazi** predstavljene su dvije veoma značajne monografije koje su publikovane u 2017. godini. Riječ je o monografijama Prvog i Drugog korpusa Armije Republike Bosne i Hercegovine koje su veoma značajne za modernu historiografiju Bosne i Hercegovine i Armiju Republike Bosne i Hercegovine.

Poglavlje **Izveštaji** donosi nekoliko priloga koji izvještavaju o stručnim i naučnim skupovima, održanih u Bosni i Hercegovini, prevashodno u Tuzli. Donešeni su izvještaji sa javne tribine, okruglog stola i naučne konferencije u kojima je Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla učestvovao kao organizator.

U četvrtom poglavlju su predstavljene aktivnosti Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, koji se odnose na kulturno-obrazovne, stručno-naučne i izdavačke sadržaje i projekte u proteklih godinu dana.

Časopis *Historijski pogledi* izlazi jednom godišnje. Pratit će i objavljivati radove koji budu izlagani na naučnim konferencijama u okviru **naučne manifestacije *Historijski pogledi***, koja predstavlja i predstavljat će temeljni projekat po čemu će Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla biti prepoznatljiv u budućnosti. Da bi ovaj časopis bio što sadržaniji, bogatiji, ali i kvalitetniji, pobrinula se nevelika, ali vrijedna stručna i naučna ekipa okupljena oko Organizacionog odbora Naučne manifestacije "Historijski pogledi", Redakcije časopisa, članova Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, recenzenata, lektora, korektora, prevodilaca, uređivača i ostalih zaslužnih pojedinaca.

Uz poziv svim historičarima i naučnicima te zainteresiranim čitaocima na saradnju i učešću u izdavanju narednih brojeva, nadamo se da će *Historijski pogledi* naići na pozitivan prijem naučne i šire javnosti u Bosni i Hercegovini i regionu.

Redakcija časopisa
Historijski pogledi

FOREWORD

The journal “Historical Views”, published by the Center for Research on Modern and Contemporary History of Tuzla, was launched with the aim of providing additional incentives to the development of the history as science in Bosnia and Herzegovina, especially in the study and research of issues related to modern and contemporary history and the creation of a new space to publish research findings from the field of historiography, as well as a place for affirmed historians and young researchers, postgraduate and doctoral students, history professors, and other scholars who can offer works in accordance with the scientific and professional standards of the journal. Historical views are the publisher’s first and are based on the awareness that historical science should provide a more favorable status in the scientific life of Bosnia and Herzegovina and in Bosnia-Herzegovina, including the need to affirm historical insights as an important precondition for the humanization of social relations in Bosnia and Herzegovina and the territory of the former Yugoslavia. Bosnia-Herzegovinian history, despite the continuous development of the history of science in Bosnia and Herzegovina, still offers a significant number of insufficiently researched or neglected topics and issues in the field of modern and contemporary history, particularly from the period of aggression to the Republic of Bosnia and Herzegovina (1992-1995) that should be covered by quality scientific processing and presentation of research results. Many questions seek new insights and analysis. At the same time, there is a need for collecting and publishing historical sources, due to their greater availability to historians and other experts, as well as to encourage greater protection and preservation of dispersed historical documentation of different origins. On the other hand, the collapse of the former common state has been reduced to some extent to the wider flow of historical events, especially when it comes to the period of modern and contemporary history, and certain historical phenomena have become a subject of narrow perception conditioned by the realities of national, research and psychological barrier. The intention of the magazine’s initiator is to open its pages to all competent researchers whose topics, analysis, and perception can be relevant to gain a broad spectrum of historical insights on particular and common aspects of the past

Historiography legitimizes reliable and verifiable information about past processes, events and personalities, telling the past of the language with facts, numbers, and relevant insights. However, the historical knowledge is not without the author’s historical view, without knowing the intervention in the subject matter and the relationship to the traces of the past. For the credibility of historical science it is important that this historical view determines the responsibility to the legacy that enables knowledge of the lesser of time.

The main criterion for publishing works in Historical Views is their scientific and professional foundation and quality. The editorial will gladly publish

articles from different historical areas, from political, cultural, economic, military to intellectual history, from local topics to issues of national, regional and wider importance. The structure of the journal covers the articles, presentations, reports and activities of the Center for Research of Modern and Contemporary History of Tuzla.

In the first issue of *Historical Views*, given the character and variety of works and the origin of their authors, it confirms the justification for the launch of the journal and its relevance in the scientific and socio-intellectual space of Bosnia and Herzegovina and the region. In the first issue of the journal, we bring a number of articles from the Scientific Conference "Important People in the History of Bosnia and Herzegovina", held at the Faculty of Philosophy of the University of Tuzla on 16 and 17 November of 2017. It is an unusual topic of scientific conferences or an unusual topic for Bosnian historiography, a theme dedicated to the role and importance of historical personalities in the past of Bosnia and Herzegovina. We are witnessing that historical personalities carry processes and events and appearances, and that, through historical research, they did not pay adequate attention. This is why the organizers of scientific conferences have decided on this topic, because without studying personal history there is no complete historical narrative. Some of these works include: *Mehmed-paša Sokolović and the Orthodox branch of his family in the Peć Patriarchy*, *Jusuf Mehonjić in songs of Sandžak Bosniaks*, then *Alija Avdović, freedom fighter and the political affiliation and struggle of professor Salih Burek in the 70s of the 20th century*. There were also two papers from the International Scientific Conference titled *Social and Human Sciences at the Crossroads*, which took place on 27-28. April 2018 at the Faculty of Philosophy in Tuzla. The conference aimed at gathering an academic, artistic and activist community in the common thinking of interventions in humanistic and social sciences to produce relevant knowledge, public good, and emancipation social transformation. Such works are: *From the Teacher's School to the Faculty of Philosophy in Tuzla: Contribution to the Study on the Transformation of Higher Education* and the *Suffering of Bosniaks during the war in Sućeska in the Srebrenica Municipality*. In addition to these papers, the first issue of *Historical Views* is also dealing with contemporary and modern history, which deals with political, economic, educational, cultural and military circumstances, both in Bosnia and Herzegovina and in the region. Such works include: *Volunteers from Sanjak in Galicia (1916-1917)*, *Education in Bosnia and Herzegovina during temporary state arrangement in the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes*, *Schooling in Lukavac 1945-1953*, *Dissolution of SFRY and renewal of Bosnia's independence, etc.*

In the chapter „Reviews“ we presented two very important monographs that were published in 2017. These are monographs of the First and Second Corps of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina, which are very important for modern historiography of Bosnia and Herzegovina and the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

Chapter „Reports“ present several articles that report on expert and scientific gatherings held in Bosnia and Herzegovina, primarily in Tuzla. The reports from the public forum, the round table and the scientific conferences where the Center for Research of Modern and Contemporary History of Tuzla participated as an organizer.

The fourth chapter presents the activities of the Center for Research of Modern and Contemporary History of Tuzla related to cultural, educational, professional and publishing content and projects in the past year.

Journal *Historical Views* comes out once a year. It will also monitor and publish works that will be exhibited at scientific conferences which represent and will present a fundamental project, and the Center for Research of Modern and Contemporary History of Tuzla will be recognizable in the future. In order to make this magazine as richer as possible, it was provided by an educated but valuable experts and scientific team gathered around the Organizing Committee of the "Historical Views" project, journal editors, members of the Center for Research of Modern and Contemporary History of Tuzla, reviewers, correctors, translators, editors, and other deserving individuals. With the invitation to all historians and scientists and interested readers for cooperation and participation in upcoming issues, we hope that the *Historical Views* will find positive reception of the scientific and general public in Bosnia and Herzegovina and the region.

Editorial board of the journal
Historical Views